



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

11 Quinam poßint donare, qui non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

promissionis, & promissarij dispositione, ceterisque circumstantiis iudicandum est, ut rectè Caietan. suprâ. Ratio est; quia promissio non habet vim nisi ex voluntate & intentione promittentis, quam expressè vel implicite habet dum promittit: ergo ultra hanc intentionem expressam vel prudenter interpretatam, non potest obligare. Confirmatur; quia lex, quæ absolute lata est, non obligat in illis casibus, quos legislator expressè vel interpretatiuè voluit exceptos: atqui promissio est lex quædam particularis, quam sibi quis sponte imponit: ergo non obligabit in illis casibus, quos expressè vel tacite ex prudentum interpretatione censetur excepisse: ut si promissisti operam tuam alteri certo tempore, & filius tuus in morbum incidat, ut non possis eum deserere, non teneris præstare promissum, ut inquit Caietanus. Si puella promissisti nuptias, putans esse virginem, alioquin non promissurus, & postea conitet non fuisse virginem; non teneris eam ducere; quia secundum affectum & intentionem, quam habebas promittendo, non censeris te voluisse obligare ad implendam promissionem, si talem defectum in ea deprehenderes. Nec refert, etiamsi iuramento promissionem confirmaueris; quia iuramentum non dat vim promissioni, nisi secundum eam mentem, qua ipsa censetur facta. vnde si promissio habet tacitam conditionem siue ex Iuris interpretatione aut dispositione, siue ex mente promittentis, iuramentum accedens non tollit eam conditionem, sed solum secundum eam confirmat promissionem. vide infra cap. 42. dub. 4. Nec obstat cap. Quemadmodum, de iureiurando; ubi dicitur, *Qui iuravit se ducturum aliquam in uxorem, non posse ei postea obicere fornicationem præcedentem*: quia intelligitur de fornicatione sibi nota, ut colligitur ex Glossâ, §. Præcedentem.

72 *Sponsalia.* Aduertendum est, Eum, qui tempore constituto non impleuit promissum, cum facile posset, non solum obligatione, si postea incidat in paupertatem; sed obligationem pro eo tempore sopiri: vnde cum fuerit soluendo, tenebitur implere promissum. Ratio est, quia iam non est tantum debitor ex promissione, sed ex delicto, eò quod fuerit in mora; per quam moram fuit promissario causa damni, itaque ratione damni, ex mora prouenientis, tenetur. in quo damno continetur & id quod promissum est, & si quid occasione promissionis non impleat præterea incommodi incurrit.

73 Tertio, Delinit obligare, vel potius consopitur, quando duo vicissim sibi aliquid promiserunt, & alter non vult implere promissum: tunc enim alter non tenetur, sed potest uti compensatione. Nauarrus c. 11. n. 7. citato, putat id solum esse concessum, quando posterior promissio facta est intuitu prioris, veluti in remunerationem; tunc enim si is qui prior promissit non impleat, alterum non teneri: non autem quando secunda promissio alio sine est facta. Sed verius est, siue hoc respectu, siue alio facta sit secunda promissio; si prior non impleat, alterum non teneri. Primò, Quia hæc iura & debita sunt eiusdem rationis; ergo in illis potest fieri compensatio. Secundò, Quia secundus promissor non censetur se voluisse obligare ad præstandum promissum, eo euentu quo contingeret promissarium, qui prior promiserat, fieri ingratum & fidem violare; hæc tamen ingratitudo non est sufficiens ad reuocandam donationem iam

completam. etiamsi id quidam affirmant, de quo infra dubit. 14. quamuis donator possit uti compensatione occulta, tantumdem subtrahendo, quantum ille promiserat, si alia via rem promissam consequi nequit.

Quartò, Quando aliquid promissum est ob cautam, quæ non subest: ut si promiseris, quòd putes te accepisse ab ipso aliquod beneficium, cum non acceperis; tunc enim non teneris implere: quia est error circa causam principalem. vide infra cap. 40. dub. 2.

DUBITATIO XI.

Quinam possint donare, qui non.

77 **R**espondeo, Eos solos donare liberè posse, qui habent dominium & administrationem, cum facultate alienandi. Qui tantum habent dominium, non possunt donare; quia donatio pertinet ad regimen & dispositionem bonorum. Qui tantum administrationem, non possunt, nisi secundum mentem domini, vel in eius commodum. Qui carent facultate alienandi, non possunt, nisi prout Ius vel Superior id eis permittunt.

Primò igitur, Donare non potest is, qui caret rationis vsu ad id sufficiente: qui talis esse debet, qualis in contradictibus, & votis.

Secundò, *Prodigus*, qui à Magistratu positus est sub curatore; quia adèpta est ei administratio. vnde de qui aliquid à tali acceperit, tenetur restituere.

78 Tertio, *Impubes*; talis est masculus, qui nondum expleuit annum 14. & femina, quæ nondum 12. ut patet L. finali, C. Quando tutores vel curatores esse desinant, estque communis sententia Doctorum, hunc donare non posse. colligunt id ex L. finali, C. de testamento militis, ubi tribuno impuberi denegatur potestas testandi, etiam de bonis castrensibus: eo quòd stabilem mentem nondum sit adeptus, quæ ratio etiam locum habere videtur in donationibus. Ex illa tamen lege non videtur prohiberi donare ad causas pias, sed solum extraneis. idem colligitur L. 2. de pollicit.

80 Quartò, *Filiusfamilias*, etiamsi pubes sit, non potest donare sine consensu expresso vel tacito patris, nisi habeat bona castrensia, vel quasi castrensia. iuxta ea quæ dicta sunt cap. 4. dub. 3. & cap. 12. dubit. 13. Si tamen de his bonis donauerit profusè, ita ut sentiat damnum notabile, potest petere restitutionem in integrum; ut dictum est capite 17. dubit. 9.

81 Quintò, *Minor 25. annis*, si curatori sublit, donare nequit de bonis suis, quæ neque castrensia, neque quasi castrensia sunt, absque consensu expresso vel tacito, vel debito sui curatoris. censetur autem consensus eius tacitus, vel certè debitus, ut possit donare & expendere pro sua conditione & facultate, prout aliis paris conditionis passim permitti solet: qua in re spectandus est natalium splendor, magnitudo patrimonij, causa donandi, & mos receptus, ut rectè Sarmiento 1. parte de redditibus, cap. 2. num. 5. Si profusè donet vel expendat, peccat; quia contra præscriptum eius, cui tenetur obedire. Rarò tamen ob hanc causam erit peccatum mortale; quia nemini fit iniuria. Vnde illi, quibus donatio est facta, non videntur teneri ad restitutionem, donec donatum à curatore repetatur, vel ipse donator petat restitutionem in

Profusa donatio minoris.

integrum, vt docet Molina disp. 224. 261. & 277.

Sextò, Vxor non potest donare absq; consensu mariti, nisi prout explicatum est cap. 12. dub. 14.

82 Septimò, Ecclesiastici non possunt de iis, quæ ex fructibus beneficiorum decenti sustentationi superfluent, donare ad vsus profanos: alioquin peccant mortiferè, si summa est magna: nisi fortè id faciant cum animo ex aliis, quorum liberam habent dispositionem, tantumdem in causas pias refundendi. Est communis sententia DD. vt ostensum est c. 4. dub. 6. qui tamen accepterint, non tenentur ad restitutionem, iuxta probabilem multorum DD. sententiam. quamuis contrarium quoq; non minus videatur probabile, vt ibidem dictum.

83 Octauò, Superiores Regularium non possunt donare ad vsus profanos (v. g. ad locupletandos suos consanguineos;) & qui acceperint, tenentur ad restitutionem. Ratio est; quia non sunt domini bonorum Monasterij, sed tantum administratores; ergo non possunt ea conferre quibus voluerint: sed tenentur in illis tractandis leges boni administratoris & œconomi seruare, & secundum præscriptum & intentionem Ecclesiæ impendere. Confirmatur, quia Conuentus, qui est dominus istorum bonorum, non consentit in tales donationes; imò nec potest consentire, eò quod per Canones hæc potestas sit illi adempta, qui non permittunt donationes, nisi ad pias causas, etsi enim Conuentus habeat dominium istorum bonorum, tamen hoc dominium per vorum in paupertatis & Ecclesiæ constitutiones est restrictum & limitatum ad pios vsus: & subest dispositioni Summi Pontificis, qui est supremus istorum bonorum administrator. Vnde Prælati Regularium, qui solum sunt administratores subordinati, non possunt ab eo præscripto recedere. Vide Constitutionem Clementis VIII. contra profanas Regularium largitiones editam: & Nauarrum somment. 2. de Regular. num. 9. & sequentibus.

84 Nonò, Subditi Regulares non possunt donare, ne quidem ad causas pias, nisi ex consensu Prælatorum expresso vel tacito. vnde qui versantur extra Monasterium in studiis, possunt facere eleemosynas, aliasque expensas minutas, quas vsus receptus habet: quia censetur Superioris adesse consensus, nisi constet de contrario; nullo tamen modo ad res illicitas, v. g. ad turpes voluptates. & quod hoc modo acceptum fuerit, est restituendum; quia non potuit transferri ob eam causam dominium; nec valet ad hoc consensus Superioris. vide Siluest. Religio. 6. q. 7. dicto 2. & supra cap. 4. dub. 5. & infra cap. 41. dub. 9.

Ad res illi-
citas.

DUBITATIO XII.

Vtrum donatio inter coniuges, & inter liberos & parentes sit valida.

86 Dico Primò, Donationes coniugum inter se, iure communi sunt inualidæ, ita vt ad arbitrium donantis sint reuocabiles, exceptis quibusdam casibus. est communis sententia DD. ex L. 32. Cùm hic status. 7. de donat. inter virum & vxorem, & cap. fin. eodè tit. Hoc autem idè iure statutum est, ne coniuges mutuo amore se bonis suis spoliarent. Itaque etiam si maritus aliquid dederit vxori, potest tamen illud vendere, & pretium in

Donatio-
nes inter
coniuges
sunt inua-
lida.

commune conferre; per hoc enim tacitè donatio reuocata censetur. Alij contractus inter coniuges valent, vt venditio, mutuum, permutatio. L. 5. Si sponsus. 7. de donat. inter vir. & vxor.

Notandum tamen est Primò, Donationes duobus modis confirmari, Primò, Morte donantis, modò hæc præcedat mortem donatarij, sicut legatum & donatum causa mortis confirmatur morte, vt patet ex d. L. Cùm hic status. vt tamen morte confirmetur, requiritur vt res ante mortem fuerit aliquo modo tradita, ita vt donatarius eius possessionem aliqua ratione acceperit, vt docet Couarruias Rubr. de testamentis p. 3. num. 3. & Gomezius tom. 2. c. 4. n. 23. secuta autem morte, retrahitur confirmatio vsque ad tempus traditionis, ita vt omnes fructus ab illo tempore collecti cedant donatario. vt ibidem docet num. 7. & Iulius Clarus lib. 4. §. Donatio. p. 9. num. 7.

87
Confirma-
tur dupli-
citer.

Dixi, Si mors donatoris præcedat; nam si mors donatarij præcedat, irrita erit donatio, vt patet ex d. L. Cùm hic status. 7. supra.

Secundò, Confirmatur iuramento, vt si con- iunx iuret se eam non reuocaturum vt patet ex dictis supra dub. 4. & c. 17. dub. 7.

88

Notandum Secundò, Esse quosdam casus, quibus hæc donatio statim valet, neque expectanda est mors donatoris. de quibus Siluester v. Donatio 2. quæst. 4.

Primus est, Si Imperator donet Augustæ, vel contrà. L. 26. C. de donat. inter vir. & vx. Idem dicendum de quouis Principe supremo, eiusq; vxore. Ratio est, quia iure naturæ valet lege autem positiua non redduntur inhabiles, vel certè Princeps dispensat. vnde in illorum contractibus non requiruntur solemnitates iure ciuili præscriptæ.

89
Statim va-
let in hisce
eventus.

Secundus, Si coniunx coniugi det ad inaurationem ædium successarum. L. 14. 7. eodem.

Tertius, Si donans ex donatione non fiat pauperior, id est, si nihil ei deturbatur ex bonis vel iuribus iam quæsitis, vt bene explicat Gomez. to. 2. cap. 4. n. 23. & 24. vt si maritus repudiet hereditatem, vel legatum, vel fideicommissum sibi delatum & nondum acceptatum, & perueniat ad vxorem, statim valet. d. L. Si sponsus. §. Si maritus. 7. de donat. inter vir. & vxor. Hoc tamen intellige, si vxor aliàs erat successura, vt quia erat marito substituta, vel quia ab intestato debebat succedere, vt rectè notat Gomezius supra. Tunc enim non accipit immediatè à marito, sed iure proprio, quod habebat marito non acceptante, alioquin si ipsa nullum ius habebat, & maritus repudiet in fauorem vxoris, erit potius cessio quàm repudiatio; nam ipsa immediatè ius à marito accipiet, atque cessio talis in fauorem vxoris non valet, quia continet tacitam acceptationem natura priorem: hoc ipso enim quo cedit alteri, censetur tacitè & natura prius adisse, seu acceptasse, vt apertè colligitur L. Si auia. C. de iure deliberandi. Similiter non valet, si mihi donatum iubeam dari vxori, quia hoc ipso quo id mando, supponitur me tacitè acceptasse: idem enim operatur tacitum quod expressum, vt colligitur L. 1. 7. de rebus eorum qui sub tut. vbi dicitur, si minor emat prædium, obligans illud pignori donec soluat integrè pretium, obligationem non valere: quia hoc ipso quo dominium quæsitum est minori, incipit non posse obligari. censetur autem quæsitum tacitè, & prius natura quàm possit oppignerari.

Repudiatio
heredita-
tis, legati.

Dices,